

POSTANOWIENIE

Dnia 31 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

w sprawie z powództwa M. L.
przeciwko Z. W., Parafii pod wezwaniem [...] w P. i Diecezji [...]
o ochronę dóbr osobistych i zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym 31 marca 2023 r. w Izbie Cywilnej w Warszawie,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi
z 11 października 2021 r., sygn. akt I ACa 1114/18,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od powoda na rzecz pozwanego Z. W. kwotę 5760 (pięć tysięcy siedemset sześćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Określone w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które - zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. - będą mogły stanowić podstawę oceny skargi

kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W skardze kasacyjnej wniesionej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 11 października 2021 r. (sygn. akt I ACa 1114/18) powód M. L. oparł wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Wyróżniona w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zachodzi wtedy, gdy zasadność zarzutów podniesionych w skardze kasacyjnej wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji w skardze kasacyjnej, o charakterze elementarnym polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym. Do wykazania oczywistej zasadności skargi powinno wystarczyć jedno konkretne twierdzenie, jedna stanowcza, przekonująca od razu teza, wskazująca racje podważające rozstrzygnięcie poddane krytyce i zaskarżeniu. Na tym właśnie polega „oczywista” zasadność środka zaskarżenia w rozumieniu przyjętym w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 grudnia 2019 r., IV CSK 307/19, nie publ.). Nadto, zważywszy na konstrukcję skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, nie są dopuszczalne w niej zarzuty dotyczące ustaleń faktycznych i oceny dowodów, przy czym Sąd Najwyższy związany jest również ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398³ § 3 oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Wymogi te nie zostały spełnione przez skarżącego. Powód oczywiściej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) upatrywał w tym, że powołane w ramach podstawy kasacyjnej z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. zarzuty naruszenia przepisów postępowania, tj. art. 232 zd. 2 k.p.c., art. 228 § 2 k.p.c. oraz art. 245 k.p.c. w zw. z art. 235 § 1 k.p.c. mogły mieć istotny wpływ na wynik sprawy. W ocenie skarżącego, wyrażonej we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do

rozpoznania, „sąd ma prawo dopuścić dowód z urzędu, jedynie wówczas gdyby strony procesu były nieporadne, lub prowadziły proces w zмовie, która to sytuacja nie ma w niniejszej sprawie miejsca; zaskoczeniem dla powoda jest uczynienie z medialnych informacji materiału faktycznego będącego podstawą wyrokowania, w sytuacji gdy nie poinformowano powoda o zamiarze uczynienia z tych informacji faktów i pozbawiono go możliwości odniesienia się do tego materiału. Sąd jedynie pytał na sali rozpraw o tę okoliczność pełnomocnika, lecz tylko w związku z faktem, że pełnomocnik Jest również pełnomocnikiem osoby poszkodowanej przez powoda występującego w niniejszej sprawie”.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawiera istotnie tylko dwa zdania ujęte w podpunktach a) i b) na drugiej stronie skargi kasacyjnej po słowie „albowiem”. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest odrębnym elementem skargi kasacyjnej od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (zob. art. 398⁴ § 1 pkt 2 i § 2 k.p.c.). Wniesiona skarga kasacyjna zawiera wadliwie sformułowane zarzuty. W skardze kasacyjnej można podnieść, w ramach podstaw kasacyjnych wymienionych w art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., zarzuty naruszenia prawa materialnego i przepisów postępowania. Dotyczy to naruszeń tych przepisów przez sąd drugiej instancji. W razie więc podniesienia zarzutów naruszenia przepisów postępowania wymaga to wskazania w skardze kasacyjnej uchybień przepisom postępowania, których dopuścił się sąd drugiej instancji i które miały zastosowanie w postępowaniu apelacyjnym. Tymczasem zarzuty naruszenia prawa procesowego sformułowane w skardze kasacyjnej odnoszą się do postępowania przed sądem pierwszej instancji, a które są stosowane w postępowaniu apelacyjnym odpowiednio poprzez art. 391 § 1 k.p.c., którego jednak nie powołano w zarzutach skargi kasacyjnej, co czyni tak skonstruowany zarzut skargi kasacyjnej nieskutecznym (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 29 stycznia 2016 r., II CSK 128/15, nie publ. oraz wyroki Sądu Najwyższego z 29 listopada 2016 r., II PK 242/15, nie publ. i z 31 sierpnia 2018 r., I CSK 556/17, nie publ.). Co jednak istotniejsze, podstawowy zarzut skargi kasacyjnej dotyczy naruszenia przez Sąd drugiej instancji art. 232 zd. drugie k.p.c. polegającego na dopuszczeniu przez Sąd Okręgowy dowodu z urzędu, w sytuacji braku ku temu podstaw w istniejącym stanie

faktycznym. Tymczasem w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że z art. 232 k.p.c. wynika uprawnienie sądu, w tym poprzez art. 391 § 1 k.p.c. sądu drugiej instancji, do dopuszczenia dowodu z urzędu. Skorzystanie z tego uprawnienia, gdy jest to konieczne i pozostaje w rozsądnych proporcjach do aktywności strony, wywodzącej z danych faktów skutki prawne, zasadniczo nie może być uznane za naruszające zasadę kontradyktoryjności, bezstronności i równości stron (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2015 r., III CSK 23/15, nie publ., z 20 grudnia 2017 r., I CSK 149/17, nie publ., z 28 listopada 2019 r., III CSK 282/17, nie publ. oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 30 kwietnia 2021 r., V CSK 245/20, nie publ.). W okolicznościach sprawy przyczyną skorzystania przez Sąd drugiej instancji z uprawnienia wynikającego z art. 232 zd drugie k.p.c. były okoliczności dotyczące powoda, które ujawniły się już po wydaniu wyroku Sądu pierwszej instancji, a które - zdaniem Sądu *meriti* - mogły mieć znaczenie dla oceny wiarygodności dowodów przeprowadzonych w sprawie. W tych okolicznościach - nawet przy pominięciu błędu konstrukcyjnego zarzutów skargi kasacyjnej polegającego na niewskazaniu art. 391 § 1 k.p.c. - skargi kasacyjnej nie można uznać za oczywiście uzasadnionej z przyczyn wskazanych w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dodać przy tym należy, że zważywszy na podłoże faktyczne będące źródłem roszczeń dochodzonych przez powoda - będących przedmiotem szczególnego zainteresowania opinii publicznej i przedmiotem debaty publicznej - dotarcie do tzw. prawdy materialnej m.in. poprzez większą aktywność sądu leżało niewątpliwie także w interesie publicznym.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego z uwagi na zakaz wynikający z art. 398³ § 3 k.p.c. przyjmuje się, że zakaz ten odnosi się nie tylko do przepisów dotyczących wprost oceny dowodów np. art. 233 k.p.c., ale także do przepisów regulujących możliwość dokonywania przez sądy ustaleń metodami bezdowodowymi (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z 5 lutego 2014 r., V CSK 140/13, nie publ., z 6 lutego 2015 r., II CSK 359/14, nie publ. z 7 listopada 2008 r., II CSK 289/08, nie publ. i z 27 stycznia 2011 r., I CSK 237/10, nie publ.), w tym art. 228 k.p.c., z którego naruszeniem skarżący wiąże także oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. Z tej przyczyny nie można uznać za oczywiście uzasadnionej skargi kasacyjnej z powodu powołania w niej zarzutu naruszenia art. 228 k.p.c.

W sprawie nie zachodzi również nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę - w granicach zaskarżenia - z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). W przedmiocie kosztów postępowania kasacyjnego pomiędzy stronami orzeczono na podstawie art. 98 § 1, 3 i 4 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i 398²¹ k.p.c. oraz przepisów § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 7 oraz § 8 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz.1800).